

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

Art. I. De Permutatione Rerum Temporalium, praesertim Ecclesiasticarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

TITVLVS XIX.

De Rerum Permutatione.

Emptioni Venditioni etiam affinis, adeoque similis est Permutatio, ut illius subbeat vices, *l. Permutationem 2. C. hâc Rubr. & à Veteribus JCT. is in dubium & quæstionem venerit, idémne Permutatio, quod Emptio fit, l. 1. §. 1. ff. de Contrab. empt. & §. Item pretium 2. In- fit. de Empt. vendit.*

ARTICVLVS I.

De Permutatione Rerum Temporalium, præsertim Ecclesiasticarum,

SUMMARIUM.

1. Permutatio latè quicunque;
2. Propriè sumpta Innominatus est Contractus;
3. Differtque ab aliis Contractibus;
4. Ipsaque Venditione;
5. Atque etiam à Contractu Do ut des;
6. Quod tamen aliqui DD. negant;
7. Permutantur res obnoxia Venditioni;
8. Restamen Ecclesie immobiles cum Iuris solemnitate;
9. In Principem ex equali;
10. In alios ex majoris tantum utilitatis causa transferuntur.

11. Inter Ecclesias celebrati de immobilibus contractus alii;
12. Et ipsa etiam Permutatio exigit solemnitates;
13. Spectatq̄ Jure, Praxi Romanâ;
14. Et verite alienationis non solemnis causâ Finali;
15. Cum Romana non semper convenit praxi Curiarum inferiorum.

Accipitur autem Permutationis nomen aliquando genericè & latè pro quocunque contractu, quò aliquid pro alio, sive in istius compensationem datur aut promittitur: quò sensu Emptionem Venditionem, imò Reciprocòs, sive ultro citroque obligatorios Contractus fere omnes comprehendit: aliquando strictè pro certa specie Contractuum Innominatorum: quibus accensetur; quòd, licet nomen habeat certum, id tamen non proprium: sed ita generale sit; ut omnibus Contractibus, etiam speciale & à Jure impositum nomen habentibus, valeat applicari; cum quadam commutatione ferè omnes consentent. Posteriori hoc modò & propriè accepta Permutatio est Contractus innominatus, Juris Gentium, bonæ fidei, consensu & re constans, quò una res pro alia præstatur. Ita quoad sensum plerique.

Differt à cæteris Contractibus imprimis;

Rr 3

primis; quod Permutatione res, non pro custodia vel crediti securitate, ut Deposito vel Pignore, sed pro alia re detur: & in accipientem ejus non Ulus duntaxat, ut Precariis, Commodatò, Locatione, vel solum Utile, ut Emphyteusi, sed etiam Directum adeoque Plenum dominium transferatur.

Deinde; quod eà non pecunia pro pecunia, ut Cambio, sed, ut dictum, res: & hæc pro alia re detur, non pro pretio in pecunia numerata consistente, ut Venditione; à qua etiam differt; quod non, ut illius obligatio, constituitur solo consensu, sed ipsa rei traditione; atque idcirco ante hanc ab altero factam penitentia locus in Permutatione, l. 1. §. 2. *Et l. fin. ff. h. ac Rubr.* rei que aliena non, sicut Venditio, l. *Rem alienam* 28. ff. de *Contrab. empt.* sic etiam Permutatio valida sit, l. *cit.* §. 3. *Et l. fin. C. h. ac Rubr.* cum ista perfectà ipsum rei dominium à permittantium uno in alterum transferatur: Venditor autem non necessarò rem faciat emptoris, sive in hunc ejus dominium transferat, juxta l. *Si ita* 25. §. 1. ff. de *Contrab. Empt.* & dicta *Tit.* 17. n. 77.

Demum ab aliis Contractibus Permutatio differt, quod ista non pro facto factum aut res, vel pro ista factum præstetur, ut tribus Contractibus Innominatis, *Facio ut facias, Facio ut des* & *Do ut facias*: neque etiam, ut in reliquo ejusmodi, sive *Do ut des*, pariter Innominato, sicut & Mutui contractu genus pro genere, sed species pro specie sive, ut Philosophi loquuntur, certum & determinatum individuum unum pro alio tali individuo, puta fundus Cornelianus pro Vineâ Semproniana, Stichus pro Pamphilo, certa aliqua Vestis vel torques pro pariter certo libro vel cratere præstetur, l. *Quoniam* 5. C. *h. ac Rubr.* ubi Hostiens. in *Summa* n. 2. & Wesenbec. in *ff.* n. 19.

Hoc tamen discrimen pro vano & à Juris Conditorum mente & ipsis textibus alieno commento; & *Do ut des*, atque Permutationis contractum pro eodem habeat Perez ad *Rubr. cit.* n. 5. & RR. alii, propter textum l. 1. ff. *Et l. Emptionem* 7. C. *Rubr. cit.* quorum priori generatim Permutatione res pro re dari dicitur: posteriori certa modiatio fromenti pro designato pondere olei in genere habetur pro Permutatione, & l. 1. ff. de *Prescrip. Verb.* cujus §. 1. Paulus JCT.º cum eam, quò res pro re datur, non Venditionem, sed Permutationem esse statuisse, libi citat, *Explicitus est articulus* seu contractus ille, *Do ut des*, ejusdem l. *pr. V. Aut enim*, primò locò propositus: à quo §. 2. ad articuli seu Contractus, *Do ut facias, pr. cit.* secundò locò propositi explicitationem transit: Quibus verbis & tractationis ordine Permutationem à *Do ut des* diversum Contractum non esse, JCT.º luculenter supponit.

Permutari, sicut prohibentur alienari, sic permittuntur propria res, quacunque in humano commercio sunt & vendi possunt.

Rerum tamen immobilium & mobilium pretiosarum ad Ecclesias & Monasteria pertinentium Permutatio Prebendis permittitur non est: nisi exigente aut suadente justà causâ & Juris solemnitatebus intervenientibus *can. Sine exceptione*, 12. q. 2. c. *Cum Apostolica* 7. de *Jur. qua à Prelat.* & c. *Nulli* 5. de *Reb. Eccl. alien.* Aliter autem facta *can. cit. V. In rita*, c. 1. c. *Tua nuper* 8. de *l. l. qua à Prelat.* & *Extravag. Ambitiosa* de *Reb. Eccl. alien.* irrita nullaque pronuntiat: atque idcirco revocanda est à successoribus c. *Ut commutationes* 2. imò ab ipsis Prelatis, à quibus Permutatio in Ecclesiis suarum præjudicium & damnum est tentata, *can. Quod quæ*, 35. q. 9. *Et c.* Si quò §.

ghia 6. de Reb. Eccles. alien. Ratio est, quia rei Permutatio ejus alienatio est, c. Nulli cit. & Novell. 7. cap. 1. V. Alienatio; cum ea transferatur dominium, l. Cum precibus 4. C. si hoc penes permutantem fuit, l. 1. §. 3. ff. hac Rubr. & c. Cum Venerabilis 6. V. Adac, de Except. Ubi tamen

Excipi solet Permutatio rei Ecclesie immobilis cum alia ejusdem rationis, non tantum majoris, sed etiam æqualis æstimationis & utilitatis re: quæ cum Principe, ex rationabili v.g. palatii aut horti ampliandi vel castri adversus hostium incursum muniendi causâ, eam petente, permiffa est c. 1. desumpto ex Novella 7. cap. 2. §. 1. quò tali casu præcisè exigitur; ne ex Permutatione Ecclesia damnum patiat: quantumvis aliàs exigatur causa, non cujuscunque, sed evidèntis utilitatis: cujusmodi est, si res data melior & magis profutura recipiatur, can. Sine exceptione cit. ibi: Nisi forte aliquid bonum Episcopus faciat, ut meliora prospiciat, ut dictum Tit. 13. n.

13. Ratio est; quòd ab Imp. Regibus aliisque Principibus Ecclesie multis privilegiiis munitæ eorumque munificentia dotatæ atque ornatae sint, & præsidio ac defensione protegantur; ut propterea omnino conveniens sit, Ecclesiam in eos, quam ceteros fideles laicos, esse proniorum, Vivianus in c. 1. cit. & Barbosa ibid. n. 2. qui tamen cum Joan. Andr. in cit. c. n. 3. etiam hoc casu; ne Ecclesie deterior res obrudatur, & Permutatio damnofa sit, Tractatum cum Capitulo, & istius majoris partis ac superioris Consensum requirunt.

Dubium nunc & magna inter DD. dissensio est, an necessitatis, evidèntis utilitatis aliæve justa causa & Canonice solennitates exigantur ad immobilium & pretiosorum Permutationem, inter ipsas

Ecclesias vel monasteria celebrandam. Generaliter ad valorem, tam ipsius, quam cujuscunque alterius alienationis ejusmodi rerum in aliam Ecclesiam, solennitates non requiri, volunt Riccius in Praxi p. 1. decis. 38. & Bordonus Resol. 27. q. 2. n. 3. Quorum hac de re Opinionem in puncto Juris probabilem censet Engel ad Rubr. de Reb. Eccles. alien. n. 16. eò præcipue, & fere unico nixus fundamentò; quòd alienationem non solennem prohibendi & irritandi ratio fuerit; ut confuleretur indemnitati Ecclesie Universalis, & non Sacrorum & Religiosorum locorum particularium, ut non obscure insinuat Paulus II. in Extravag. Ambrosiose cit. quâ, dum consensum Apostolicum exigit, principaliter agit de alienatione, quæ fit in laicos ac seculares, ibi, Qui immobilia & mobilia pretiosa Deo dicata &c. prophanis usibus applicare præsumunt: quæ verba, cum sint Processualia, significant dispositionis causam finalem, secundum l. fin. ff. de Hæred. instit. & Bartol. in l. cit. n. 3. quâ proinde cessante cessabit ipsa dispositio prohibitiòque, juxta Regulam c. Cum cessante 60. de Appellat. & Tiraquell. Tract. Cum cessante p. 1. limit. 23. n. 1. Atque hæc fortassis causa est, cur ad immobilium alienationem, ab Episcopo vel Abbate factam, solummodo consensus ambarum partium, absque ulla cujusquam superioris mentione, exigatur, c. Non licet 1. de Reb. Eccles. alien.

Mediam viam incedunt, & ad ceteras quidem ejusmodi rerum alienationes, non etiam ad Permutationem solennitates de rigore Juris exigi, defendunt Barbosa de Offic. Episc. alleg. 95. n. 55. & Palao Tract. 12. disp. unica, p. 15. §. 3. n. 7. propter textum Auth. & can. Hoc jus, §. Sibi invicem, C. de SS. Eccles. §. 10. q. 2. c. 1. cit. & c. Ad questionem 6. hic, quibus bonorum

II.

norum Ecclesiasticorum liberam permutationem Prælatiſ specialiter permiſſam, volunt.

12. Mihi, ad Juris punctum utriusque Opinioniſ Aſſertoribus propiùs acceſſiſſe, videntur Bonacina de *Contract. diſp. 3. q. 8. p. 4. n. 20.* Delbene de *Immunit. Eccleſ. cap. 17. dub. 13. n. 1.* Donatus Tom. 1. *Prax. Regul. p. 2. Traſt. 14. q. 85. n. 4.* & Gonzalez in *c. 1. cit. n. 7.* qui cum Joan. Andr. aliſque Interpp. in *c. cit.* Beroio *Lib. 1. Conſil. 179. n. 3.* Quaranta in *Summa Bullar. V. alienatio rer. Eccleſ. n. 15.* & Filliucio *Traſt. 44. cap. 5. §. 2. V. Quod eſt,* ſicut cæteras immobilium alienationes, ſic eorum rerumque ipſiſ æquiparatarum commutationes, ſine ſolemnitatibus celebratas, tanquam invalidas rejiciunt, ducti *can. Sine exceptione cit. c. 1. c. Cum Apoſtolica & c. Tua cit. de Iu, qua à Prælat.* qui textus eodem modo loquuntur de Permutatione, quò de Donatione & Venditione. Cum ergo Prælatiſ Donatio & Venditio ſine ſolemnitate, etiam inter Eccleſiſ celebrata, prohibita & irritata ſit, prohibita & irrita inter iſtas etiam Permutatio erit. Textibus *cit.* conſonant Conſtitutio Paulina *Extravag. Ambitioſe cit.* & *Decretum S. Congreg. Cardd. Trid. Interpp. juiſu Urbani VIII. 7. Septemb. 1624. editum:* quorum Jurium priori quidem omnium rerum & honorum immobilium & pretioſorum, ad quacunq; Eccleſiſ: poſteriori verò ad monaſteria pertinentium alienatio, ac proinde etiam permutatio, *arg. c. Nulli cit.* omnèque pactum, per quod ipſorum dominium transferitur, ſine conſenſu Apoſtolico: & ſi res monaſterii ſit, ſine memorata S. Congregationiſ expreſſa ſententia celebratum, omnino generaliter atque indiſtinctè irritatur. Accedit praxiſ Romana: quà ipſiſmet Riccio *Reſol. 35. & 60. in fine & Barboſa cit. n. 55.*

teſtibus, eadem Juris ſolemnitas idemque conſenſus, qui in cæteriſ, & cum hinc inſinit alienationibus, etiam in Permutationibus inter duas Eccleſiſ celebratis adhibetur: qua Curia Romanæ præſertim, & conſuetudo dubii Juris interpres potius, quàm correctoria cenſenda eſt, *arg. c. Cum expediat 39. de Eleſt. in 6. 13. Præcipimus 32. in fine C. de Appellat.*

Neque adverſantur oppoſitæ ſententiæ utriusque fundamenta. Priori quidem; quia imprimis Procemiale rationem *Extravag. cit.* non ſine ſine ſed impuſſivam tantum fuiſſe, deſumitur ex eo quòd illà relata prohibitio non ab ipſo conditore Paulo II. primum ſit introducta, ſed innovata & confirmata eaque antiquiſ canonibus lata fuit: antiquæque prohibitioniſ ratio & cauſa finalis non tam ſit; ne res Eccleſiæ prophanis uſibus applicentur, quàm; ne Eccleſiæ quarum res & bona ſunt, faciliè depauperentur atque ad miniſtrorum ſuſtentationem & cultum divinum neceſſariis proventibus deſtituantur. Deinde quòd tiamſi cauſam illam ſine ſine eſſe, conſideratur: talis tamen fuit prohibitio, ut quomodoſcunq; ſed ſub præſentibus *Extravag. cit.* expreſſa facta, ut rectè ab *vertunt cit.* Delbene *n. 10. & Palao n. 7.* Et demum; quia *c. 1. de Reb. Eccleſ. alien. in 6.* alienatio decimarum inter ipſas Eccleſiſ celebrata, invalida pronuntietur propter defectum, tam ſolemnitatis quàm juſtæ cauſæ, urgentiſſimò arguuntur tò, tam illam, quàm hanc exigi etiam, etiam inter Eccleſiſ permutatio ſit.

Poſterioriſ autem; quia §. *Sibi inter. cem cit.* ei aperte adverſatur; cum Permutationem inter Eccleſiſ permutatio, *Cum conſenſu eorum, qui & ſuprà reſp. runtur:* ſuprà autem *can. cit. pr. 17. 18.* autem diſerte exigitur, ut ſiat *de alien. parte ibidem ſervientium conſentientibus & ex. cit.*

ca causa debitorum, quod ex mobilibus solis solvi non possit, Turcremata in can. cit. n. 6. Eodem modo c. r. cit. Episcopus vel Abbas jurisdictionem quasi Episcopalem obtinens, secundum Panormit. ibi n. 3. & Redoan. de Reb. Eccles. non alien. Rubr. 30. casu 1. n. 6. sibi subiectarum Ecclesiarum terras commutare permittitur cum consensu ambarum partium, hoc est, Prælatorum vel Oeconommorum utriusque Ecclesiæ, procedentium juxta can. Hoc jus cit. ut in c. cit. notant Glossa V. Commutare, Vivianus in fine & Gonzalez n. 7. in fine. Æquè parum pro ea militat c. Ad quæstiones cit. quia istò non agitur de causa aut solemnitatibus Permutationis: sed solummodo deciditur, in Permutatione parochiarum cum possessionibus ad illas pertinentibus istas, si inæquales sint, ad æqualitatem reduci posse pecuniâ interveniente.

15. Etsi verò de rerum Ecclesiasticarum permutatione hæcenus tradita, Jure & Curia Romanæ praxi spectatis, ita se habeant: extra curiam tamen illam, quando ea inter duas Ecclesias celebratur, non ubique omnes Juris solemnitates adhiberi, & saltem consensum Apostolicum non requiri, notat Donatus q. cit. n. 6. De Jure etiam sufficere, si ea cum utriusque indemitate fiat, ex §. Sibi invicem c. c. Ad quæstiones cit. desumi, existimant Franc Leo Thezaur. fori Eccles. p. 1. cap. 15. n. 72. & Ascan. Tamburinus de Jure Abbatis. Tom. 1. disp. 13. q. 5. n. 3.

ARTICULUS II.

De Permutatione Beneficiorum Ecclesiasticorum.

SUMMARIUM.

16. Libè permittuntur res spirituales:

17. Non tamen beneficia, nisi ex justa causa.
18. Et in superioris manibus à permittantur utroque dimittantur.
19. Ab uno tantum dimissum beneficium recuperatur.
20. Quin opus sit nova collatione.
21. Ab utroque dimissa ipsi permittantur conferenda sunt.
22. A superiore Ordinario.
23. Etiam à Capitulo sede vacante.
24. Imò etiam à collatoribus inferioribus.
25. Licet ipse permutiones serè non admittant.
26. Permutatio faciendâ cum consensu paroni Sc.
27. Et publicanda est.
28. Permutari valent beneficia quæcumque:
29. Nisi sint litigiosa vel unita.
30. Vel jam amissa, aut nondum plènd quæsitâ.
31. Permutationi non obstat gratia Expectativa.
32. Beneficia non permittuntur cum rebus spiritualibus aliis.
33. Neque etiam cum Pensionibus coram Episcopo.
34. Nisi ea Ecclesiastica sint.
35. Permutari inter se valent ipsa Ecclesia.
36. Et possessionum ad eas pertinentium inæqualitas pecuniâ reduci ad æqualitatem.
37. Quin sic permittantur valeant beneficia Ecclesiastica.
38. Nisi interveniente Apostolica auctoritate.

Rerum spiritualium hisque annexarum Permutationem (dummodo in ea temporale pro spirituali, sive in illius comparatione)

Ss

compar.